

@sarayetarikh

شرکت در آزمون های سرای تاریخ
www.azmoon.sarayetarikh.ir

آزمون های آنلاین سرای تاریخ

- ✓ پایه دهم (تاریخ ۱)
- ✓ پایه یازدهم (تاریخ ۲)
- ✓ پایه دوازدهم (تاریخ ۳)

سوالات تستی درس به درس بصورت رایگان
آزمون های جامع کنکوری درس تاریخ
نمونه سوالات امتحانی

دانلود سوالات درس به درس تاریخ (۱) ، تاریخ (۲) ، تاریخ (۳)

وب سایت سرای تاریخ مرجعی کامل درباره تاریخ ایران و جهان www.sarayetarikh.ir

www.azmoon.sarayetarikh.ir

سایت عضویت و شرکت در آزمون ها

جلگه‌ها و دشت‌های پیرامون رودهای بزرگ در هند و چین در جنوب و شرق آسیا نیز زادگاه تمدن‌های کهن بودند. انتظار می‌رود با مطالعه رویدادهای مهم تاریخ هند و چین باستان در این درس، دستاوردهای بر جسته تمدنی این کشورها را شناسایی و تأثیرات فرهنگی آنها را بر سایر تمدن‌ها بیان کنید.

هند باستان

نقشه هند باستان

شهرهای بزرگ و پرجمعیت موہنجودارو^۱ و هاراپا^۲ را که در پاکستان امروزی واقع شده است، کشف کردند. در فاصله بین این دو شهر باستانی نیز ده‌ها سکونت‌گاه کوچک‌تر از خاک بیرون آورده شد.

شواهد و یافته‌های باستان‌شناسی نشان داده است که ساکنان متعدد دره سند، شهرهای خود را بر اساس نقشه‌ای دقیق و معماری تقریباً یکسانی ساخته بودند. آنان خیابان‌ها

سرزمین پهناور هند دارای تاریخ و تمدن کهن و پرباری است. هند باستان، سرزمینی پهناور و متنوع، شامل هندوستان، بنگلادش و بخش وسیعی از پاکستان امروزی بوده است.

تمدن دره سند: کاوش‌های باستان‌شناسی در اوایل سده بیستم نشان داد که در حدود ۵ هزار سال پیش، تمدن پیشرفته‌ای در کنار رود سند وجود داشته است. باستان‌شناسان پس از سال‌ها حفاری و کاوش، بقایای

۱- وضعیت کشاورزی در تمدن سند چگونه بود؟

●**بقایای شهر موہنجدوارو**

●**نمونه هایی از ظروف سفالی تمدن سند**

همچون آریایی‌های ایرانی، به خدای غیرمادی و مافق طبیعت نیز عقیده داشتند. مهمترین اثر بر جا مانده درباره عقاید آریاییان هند، سروده‌هایی در ستایش آفرینش و خدایان با عنوان «وداها» است. کهن‌ترین بخش وداها، «ریگ ودا» نام دارد که به زبان سانسکریت (زبان مهاجران آریایی هند) سروده شده است. به مرور زمان، آیین پیچیده‌ای در هند پدید آمد که به آیین برهمنی مشهور شد. این آیین به خدایان متعددی که در وداها ستایش شده بودند، باور داشت و آداب و مناسک دشواری را بر پیروان خود تحمیل می‌کرد. قربانی کردن، از جمله رسوم سخت و پیچیده آن بود.

●**وظیفه حفظ سرودهای وداها از گزند فراموشی، تعلیم آموزه‌های دینی و اجرای آداب مذهبی بر عهده افرادی بود که**

و معابر اصلی و فرعی را با پهنهای معینی طراحی کرده بودند که یکدیگر را قطع می‌کردند. همچنین ساختمان‌ها را با معماری همسان و آجرهایی به اندازه‌های مشخص بنای می‌کردند. در شهرهای موہنجدارو و هاراپا چندین بنای عمومی (پرستشگاه، حمام، انبار غله و...) نیز وجود داشت. این شهرها مجهز به شبکه فاضلاب بودند.

●**1** تمدن سند به کشاورزی متکی بود و ساکنان این منطقه، در جلگه‌های آبرفتی و حاصلخیز اطراف رود سند، به کشت محصولاتی چون گندم، جو و پنبه و پرورش دام به ویژه گاویش می‌پرداختند. همچنین نشانه‌هایی از رواج صنعت سفالگری و نساجی در آن منطقه به دست آمده است. وجود برخی اشیای متعلق به مراکز تمدنی ایران و بین‌النهرین در کشفیات موہنجدارو و هاراپا نشان می‌دهد که این مراکز با یکدیگر داد و ستد داشته‌اند.

از ویرانه‌های تمدن سند، ایزارها، طرف‌ها، آثار هنری، مجسمه‌ها و زیورآلاتی کشف شده است که بیانگر شکوفایی صنعت و هنر آن دوره است. از این تمدن همچنین لوح‌ها و نوشته‌هایی به دست آمده است که تاکنون رمزگشایی و خوانده نشده‌اند. از این‌رو، درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تمدن سند چیزی نمی‌دانیم.

●**مهاجرت آریاییان به هند:** در حدود ۱۵۰۰ ق.م.، زمانی که تمدن سند رو به انحطاط نهاده بود، دسته‌هایی از اقوام آریایی از سمت شمال غرب وارد هند شدند. آریاییان که مردمانی جنگجو و دارای اسب و ارابه بودند، به تدریج بر بخش‌های شمال هند مسلط شدند و قدرت و نفوذ خود را تا نواحی مرکزی آن کشور گسترش دادند. نواحی استوایی و مرتبط جنوب هند، زیر سلطه مهاجران آریایی در نیامد و قومی تیره پوست موسوم به دراویدی‌ها تا قرن‌ها در آنجا به زندگی مستقل خود ادامه داد.

●**آیین برهمنی:** آریاییان هند نیز همانند سایر اقوام هند و اروپایی، خدایان گوناگونی را به عنوان یکی از مظاهر طبیعت، مانند آسمان، ماه، خورشید، باد و آتش می‌پرستیدند؛ آن‌

۲- برهمنان چه وظایفی بر عهده داشتند؟

۳-چهار حقیقت عالی از دیدگاه بودا را نام ببرید؟

در هند فراهم آورد. آیین بودایی مهم‌ترین آیینی بود که در برابر باورهای آمیخته با خرافات و رسوم دشوار کیش برهمایی ظهور کرد و برای چند قرن حیات فکری و فرهنگی هند باستان را تحت تأثیر قرار داد.

به «برهمن» شهرت داشتند. برهمنان به واسطه مقام و موقعیت مذهبی خویش، قدرت و ثروت فراوانی کسب کرده و «کاست» یا طبقهٔ ممتاز را تشکیل داده بودند. مناسک طاقت‌فرسای آیین برهمنی به تدریج موجب روی‌گردانی برخی پیروان آن شد و زمینه را برای شکل‌گیری و رواج آیین و اندیشه‌های دیگر

یک توضیح

بودا به معنی «روشن» و «روشنی یافته» است و آیین بودا یا بودایی، دین و فلسفه‌ای مبتنی بر تعالیم شاهزاده‌ای هندی به نام سیده‌هارتا گوتاما^۱ است. تاریخ تولد او به طور دقیق معلوم نیست. بنا به قولی در سال ۵۶۳ ق.م. در خانواده‌ای که بر منطقه‌ای در شمال هند حکومت می‌کردند، به دنیا آمد. زندگی دشوار و پر از رنج و درد مردم محروم، توجه این شاهزاده مرفه را برانگیخت. در ۲۹ سالگی، خانواده و قصر مجلل خود را به منظور جستجوی راهی برای پایان دادن به درد و رنج بشر ترک کرد و در مکانی دور از آنها به ریاضت کشی پرداخت. تحمل ریاضت هم، باعث رضایت و آرامش او نشد و به زندگانی عادی خود بازگشت ولی همچنان در اندیشه و مراقبه بود. سرانجام یک روز که زیر درخت انجیری نشسته بود، ادعا کرد که حقیقت و راه نجات انسان از درد و رنج برای او آشکار شده و به «نیروانا» یعنی روشی رسمیه است. پس از آن بود که «بودا» نامیده شد.

۱- Siddhartha Gautama

● پیکرۀ بودا
در سارانات هند

در ایمان، نیت، گفتار، کردار، زندگانی، کوشش، پندار و مراقبه می‌شد.

تعالیم بودا، با وجود مخالفت و دشمنی برهمنان در هند، رواج پیدا کرد و سپس از آنجا به مناطق دیگر آسیا از جمله تبت و چین راه یافت.

بودا، از چهار حقیقت عالی سخن به میان آورد که عبارت بود از: ۱- زندگی سراسر رنج و درد بی‌پایان است؛ ۲- سرچشمۀ این درد، آرزو و خواستن است؛ ۳- تنها با رسیدن به «نیروانا»^۱ می‌توان بر آرزو و خواستن غلبه کرد؛ ۴- از هشت راه مقدس می‌توان به نیروانا رسید. این هشت راه شامل صداقت و رزی

4

۱- Nirvana

۴-سلسله موریا توسط چه کسی بنیانگذاری شد؟ معروف ترین پادشاه آن چه نام داشت؟

یک توضیح

طبقات اجتماعی: با استقرار آریایی‌ها در هند و شکل‌گیری آیین برهمنی، نظام طبقاتی بسته و تبعیض‌آمیزی در آن کشور به وجود آمد که به «کاست» معروف شده است. نظام کاستی به همراه آیین برهمنی، دو عامل بسیار مهم و مؤثر در تاریخ هند بودند. طبقات اجتماعی در هند عبارت بودند از: ۱- برهمنان (روحانیان)؛ ۲- کشاتریا (جنگاوران)؛ ۳- ویش‌ها (گله‌داران، کشاورزان و بازرگانان)؛ ۴- شودراها (کارگران و کشاورزان فاقد زمین که همراه با زمین خرید و فروش می‌شدند).

اعضای طبقات اول تا سوم را آریاییان تشکیل می‌دادند و بومیان هند در طبقه چهارم جای داشتند. پایین‌تر از این چهار کاست، پاریها یا نجس‌ها بودند که هر چهار کاست مذکور از آنها دوری می‌کردند.

طبقات یا کاست‌ها در هندِ باستان کاملاً از یکدیگر مجزا بودند و هر طبقه موقعیت، امتیازات و وظایف خاص خود را داشت. طبقات یا کاست‌ها نمی‌توانستند با مردم کاست‌های پایین‌تر از کاست خود ازدواج کنند. کسانی که از تشریفات و قواعد کاست سرپیچی می‌کردند، از کاست خود رانده می‌شدند.

نظام کاستی هند به مرور زمان گسترش یافت و در درون هر کاست، کاست‌های دیگری شکل گرفت. در قرن ۱۸ م. و همزمان با شروع استعمار انگلستان، صدها کاست اصلی و فرعی در این کشور وجود داشت.

● بقایای بنای متعلق به دوره آشوکا

4

«جندرًا گوپتا» بر ضد یونانیان سر به شورش برداشت. او با به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسله موریا^۱ را بنیان گذاشت. حکومت موریا در دوران فرمانروایی آشوکا^۲ چه قدرت رسید و قلمرو خود را به سرتاسر هند، به حکومت موریا پس از آشوکا ضعیف شد و کم کم سلسله دیگری به نام گوپتا بر سر کار آمد و چندین قرن بر هند فرمان راند.

سلسله‌های پادشاهی هند: قبایل آریایی مهاجر به هند، تا چندین قرن به صورت پراکنده می‌زیستند و حکومت فraigیری را تأسیس نکردند. داریوش بزرگ، پادشاه هخامنشی، قسمت‌هایی از شمال غرب هند را تصرف و آنجا را خراج‌گزار خویش کرد. اسکندر مقدونی نیز پس از آنکه حکومت هخامنشیان را برانداخت، بخش‌های وسیعی از هند را فتح کرد. با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام

۱- Chandra gupta

۲- Muria

۳- Ashoka

۵-چرا تمدن چین در مقایسه با سایر تمدن‌ها همزمان، کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بوده است؟

اما دره پهناور رود هوانگ هو در شمال، این کشور را در معرض یورش اقوام بیابان‌گرد قرار می‌داد. با این حال، جلگه‌ها و دشت‌های پیرامون رودهای بزرگ در چین محیط مناسبی برای کشاورزی و برپایی سکونت‌گاه‌های دائمی بود.

چین باستان

چین کشوری پهناور در شرق آسیا و دارای ویژگی‌های سرزمینی و آب و هوایی بسیار متنوع است. موانع طبیعی، چین را از تایلند، برمه، هند و آسیای مرکزی جدا کرده است،

نقشه طبیعی چین

فعالیت ۱

با مقایسه نقشه طبیعی تمدن‌های بین‌النهرین، مصر، هند و چین باستان، درباره زمینه‌های جغرافیایی مشترک این تمدن‌ها و تأثیرات آنها بر ویژگی اصلی تمدن‌های مذکور گفت و گو کنید.

نهاد و به تدریج زمینه پیدایش نخستین شهرها را در حدود ۱۵۰۰ ق.م. فراهم آورد.

در میان تمدن‌های نخستین، تمدن چین به سبب موقعیت ویژه جغرافیایی خود کمتر تحت تأثیر و نفوذ خارجی بوده است. چینیان زمانی با هند و ایران ارتباط برقرار کردند که فرهنگ و هنر آنان شکوفا شده و ویژگی‌های خاص خود را پیدا کرده بود.

5

ظهور تمدن: کاوش‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد که در دوران نوسنگی و حدود ۸ هزار سال پیش، گروه‌هایی از مردم روستائی‌شین چینی در اطراف رودهای بزرگ هوانگ هو (رود زرد) و یانگ تسه مشغول کشاورزی بوده‌اند. ارزن، گندم، برنج و سپس ابریشم مهم ترین محصولاتی بودند که کشاورزان چینی تولید می‌کردند. چینی‌ها همچنین چندین نوع حیوان اهلی را پرورش می‌دادند. در چین نیز مانند دیگر جاهای، با تولید مازاد بر نیاز محصولات کشاورزی و دامی، جمعیت رو به افزایش

۶-در زمان کدام سلسله و چگونه، چین به اتحاد رسید و دارای حکومتی نیرومند شد؟

۷-دیوار چین چگونه و به چه منظوری ساخته شد؟

این سلسله‌ها تا قرن‌ها نتوانستند چین را از نظر سیاسی و جغرافیایی به طور کامل متحدو یکپارچه کنند؛ بنابراین، چین همچنان با تفرقه سیاسی و یورش‌های پیاپی اقوام کوچرو در مرزهای شمالی رو به رو بود.

چین نیز مانند سومر و مصر، در آغاز شامل چندین دولت-شهر بود که بر هر قسمت از آن، جنگاورانی حکومت می‌کردند. به تدریج حاکمان محلی تحت فرمان یک دودمان قرار گرفتند و سلسله‌های حکومتی در این سرزمین به وجود آمد. اما

دیوار چین

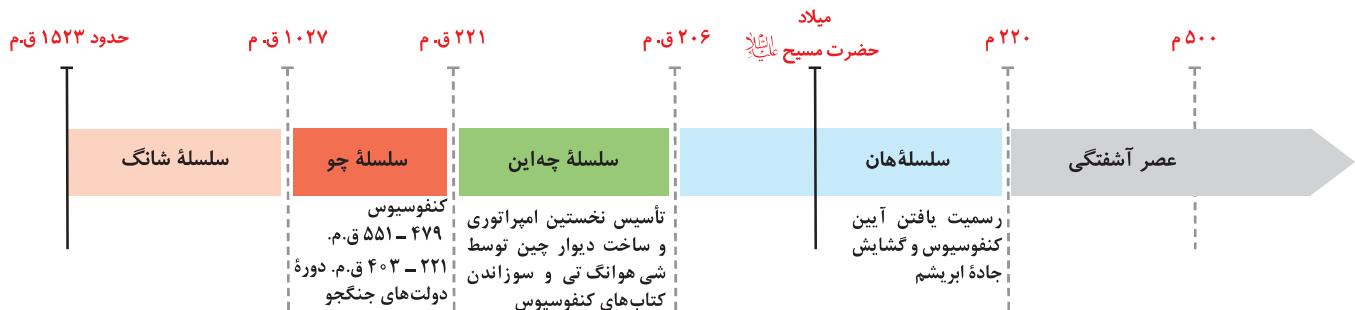
رونق تجارت، مقیاس وزن‌ها و اندازه‌ها و عیار سکه‌ها را یکسان کرد.

یک دیگر از اقدام‌های مهم وی، تکمیل دیوار بزرگ چین بود. فرمانروایان پیش از او برای جلوگیری از هجوم اقوام صحرائگرد، قسمت‌هایی از این دیوار را ساخته بودند. شی‌هوانگ‌تی بخش‌های مختلف این دیوار را به یکدیگر متصل کرد تا دزی به طول ۲۴۰۰ کیلومتر با ۲۵۰۰ برج نگهبانی در مز شمالی چین شکل بگیرد. برای ساخت این دیوار، افراد زیادی به بیگاری گرفته شدند که بسیاری از آنها در حین کار جان سپرده‌اند.

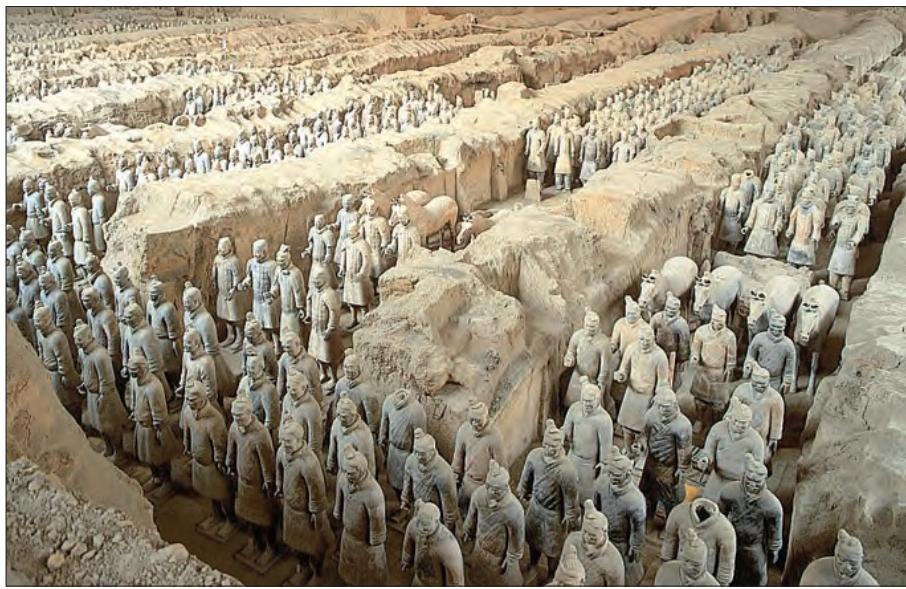
نخستین امپراتور: [یکی از فرمانروایان سلسله «چهاین» به نام ژنگ، با پیروزی بر حاکمان محلی و اشراف زمین دار، به تفرقه و تجزیه سیاسی چین پایان داد و حکومت نیرومندی را به وجود آورد. او عنوان شی‌هوانگ‌تی، به معنای «امپراتور اول» را که پیش از آن مخصوص خدایان و قهرمانان اساطیری بود، برای خود برگزید.]

6

شی‌هوانگ‌تی به منظور تسلط بیشتر حکومت مرکزی بر سرزمین چین، تشکیلات اداری و مالیاتی را نوسازی کرد و شبکه گسترده‌ای از جاده‌ها ساخت. وی همچنین به قصد

۸-اندیشه های کنفوسیوس را توضیح دهید؟

● آرامگاه شی هوانگ تی؛ برای ساخت این آرامگاه، هنرمندان و کارگران زیادی به خدمت گرفته شدند.

فعالیت ۲

به نظر شما آثار کشف شده از آرامگاه شی هوانگ تی چه کمکی به مطالعه و شناخت تاریخ و تمدن چین باستان می کند؟

تحلیله
آرامگاه شی هوانگ تی : ابو الفضل فداء

درباره دیای یا چینی خیلی کم سخن گفته است.
اساس تعالیم او این بود که مردم چطور باید رفتار کنند و
حاکمان چگونه باید رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند.

8

隱補說書勿體 反居反凡反注	上扶夫 聲長音 去	非作聲 五解音 無解音	層音 方音
君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也
子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣
卷二	一八	一	一
君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也	君子未嘗先之曰若以之則可也則其後不正也
子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣	子曰起者皆也始可與言已矣

قطعه ادبی منسوب به کنفوسیوس

سلسله ها: پس از مرگ شی هوانگ تی، چین دچار آشوب و جنگ داخلی شد و اندکی بعد سلسله «هان» روی کار آمد. در دوران فرماتروایی این سلسله تغییر و تحولات چشمگیری در چین رخ داد. کشاورزی، صنعت، علم و فرهنگ، پیشرفت نمایانی کرد و چینیان دست به ابداعات و اختراعات مهمی زدند. سلسله هان با گسترش قلمرو خود از سمت جنوب و غرب، با کشورها و تمدن های دیگر از جمله ایران، ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد. جاده ای که در قرون جدید به عنوان جاده ابریشم شهرت یافته و چین را از طریق ایران به اروپا متصل می کرد، در دوره هان گشایش یافت.

آیین و اندیشه کنفوسیوس: در عصر باستان تعدادی از اندیشمندان و فیلسوفان چینی، اصول و آیینی برای اداره جامعه و حکومت عرضه کردند. یکی از بر جسته ترین این اندیشمندان، کنفوسیوس بود که چند قرن پیش از شی هوانگ تی می زیست. کنفوسیوس بیش از هر چیز به رفتار اخلاقی توجه داشت و

8

۹-در دوره سلسله هان ، مأموران دولتی بر اساس چه معیاری انتخاب می شدند ؟

یک توضیح

کنفوسیوس از پنج نوع رابطه که نیاز به توجه دارد، سخن گفته است: روابط فرمانرو و فرمانبر، والدین و فرزند، برادر بزرگ تر و کوچک تر، زن و شوهر؛ و دوست با دوست. او احترام را مبنای این ارتباط شمرده است. کنفوسیوس عقیده داشت که خانواده، اساس نظام اجتماعی و سیاسی است. در جامعه امروزی چین نیز همچنان بر ارزش و اهمیت خانواده تأکید می شود.

9

و ابستگی های خانوادگی به خدمت گرفته می شدند. از این رو، کسانی که داوطلب خدمات دولتی بودند، به منظور اثبات استعداد و صلاحیت خود، لازم بود در آزمون های مختلفی شرکت کنند.

در دوران سلسله هان، آیین بودا به چین راه یافت و به تدریج در کنار آیین کنفوسیوس و دیگر آیین ها، مورد پذیرش بخشی از مردم چین قرار گرفت.

شیوه ایشانی به شدت با اندیشه های کنفوسیوس مخالفت کرد و دستور داد آثارش را بسوزانند و حکیمان پیرو او را نابود کنند. اما پس از مرگ شیوه ایشانی و در دوران حکومت هان، اندیشه و آیین کنفوسیوس دوباره رواج یافت و تعلیم داده شد. یکی از اقدام های مؤثر حکومت هان که به سنتی ماندگار در تاریخ چین تبدیل **۹** انتخاب مأموران دولتی بر پایه اصول و تعلیمات کنفوسیوس بود. در چارچوب این اصول، افراد بر اساس توانمندی و شایستگی های خویش و نه بر مبنای ثروت

فعالیت ۳

درباره چند اختراع مهم چینیان باستان به صورت گروهی تحقیق آنکند و گزارش آن را در کلاس ارائه دهید.

پرسش های نمونه

- ۱ دستاوردهای مهم تمدن سند را فهرست کنید.
- ۲ خاستگاه آیین برهمنی و ویژگی بر جسته آن را توضیح دهید.
- ۳ نقش شیوه ایشانی و اهمیت اقدامات او را در تاریخ چین باستان شرح دهید.
- ۴ در دوران فرمانروا بی سلسله هان چه تغییر و تحولاتی در چین پدید آمد؟
- ۵ تأثیر اندیشه و تعلیمات کنفوسیوس را بر نظام سیاسی و اجتماعی چین از متن درس استنباط و بیان کنید.

شرکت در آزمون های سرای تاریخ
www.azmoon.sarayetarikh.ir

آزمون های آنلاین سرای تاریخ

- ✓ پایه دهم (تاریخ ۱)
- ✓ پایه یازدهم (تاریخ ۲)
- ✓ پایه دوازدهم (تاریخ ۳)

سوالات تستی درس به درس بصورت رایگان
آزمون های جامع کنکوری درس تاریخ
نمونه سوالات امتحانی

دانلود سوالات درس به درس تاریخ (۱) ، تاریخ (۲) ، تاریخ (۳)

وب سایت سرای تاریخ مرجعی کامل درباره تاریخ ایران و جهان www.sarayetarikh.ir

www.azmoon.sarayetarikh.ir

سایت عضویت و شرکت در آزمون ها

ایمیل : sarayetarikh@gmail.com

تهییه و تنظیم : ابوالفضل فدائی (دبیر تاریخ)